

Laboratorij za načrtovanje integriranih vezij

Univerza v Ljubljani
Fakulteta *za elektrotehniko*

1. stopnja UNI, 2. letnik

Digitalni Elektronski Sistemi

Andrej Trost

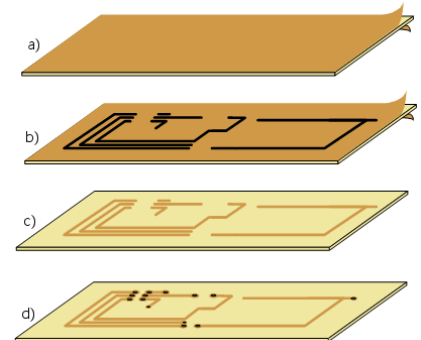
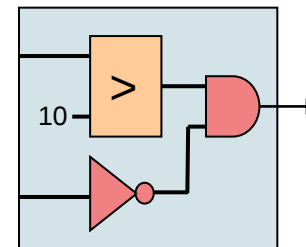
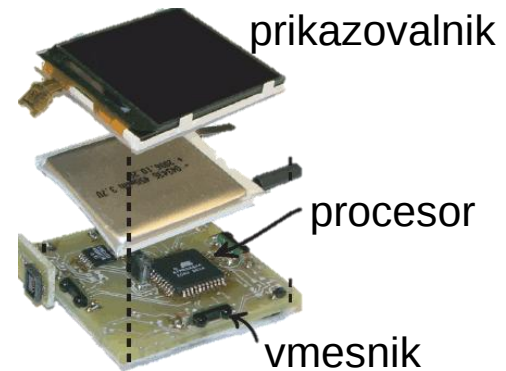
Literatura: A. Trost: Načrtovanje digitalnih vezij v jeziku VHDL, FE 2011

Spletna stran: <http://lniv.fe.uni-lj.si/des.html>

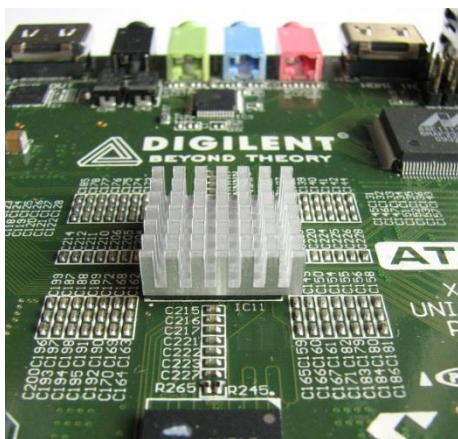
Digitalni elektronski sistemi

fokus predmeta DES

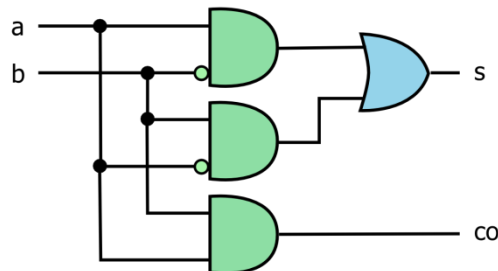
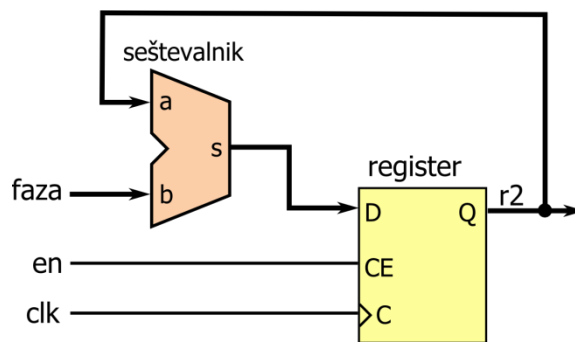
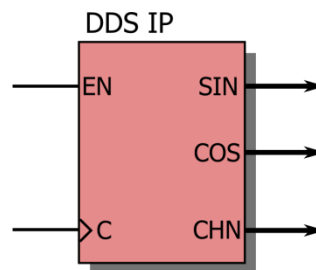
aplifikacija	programi
operacijski sistem	gonilniki
arhitektura	operacije registr
micro-arhitektura	podatkovni in krmilni del
logika	števec pomnilnik
digitalna vezja	IN vrata negator
analogna vezja	ojačevalnik pretvornik
elementi	transistorji diode
fizika	elektroni

Prototip vezja

Logični model

Načrtovanje

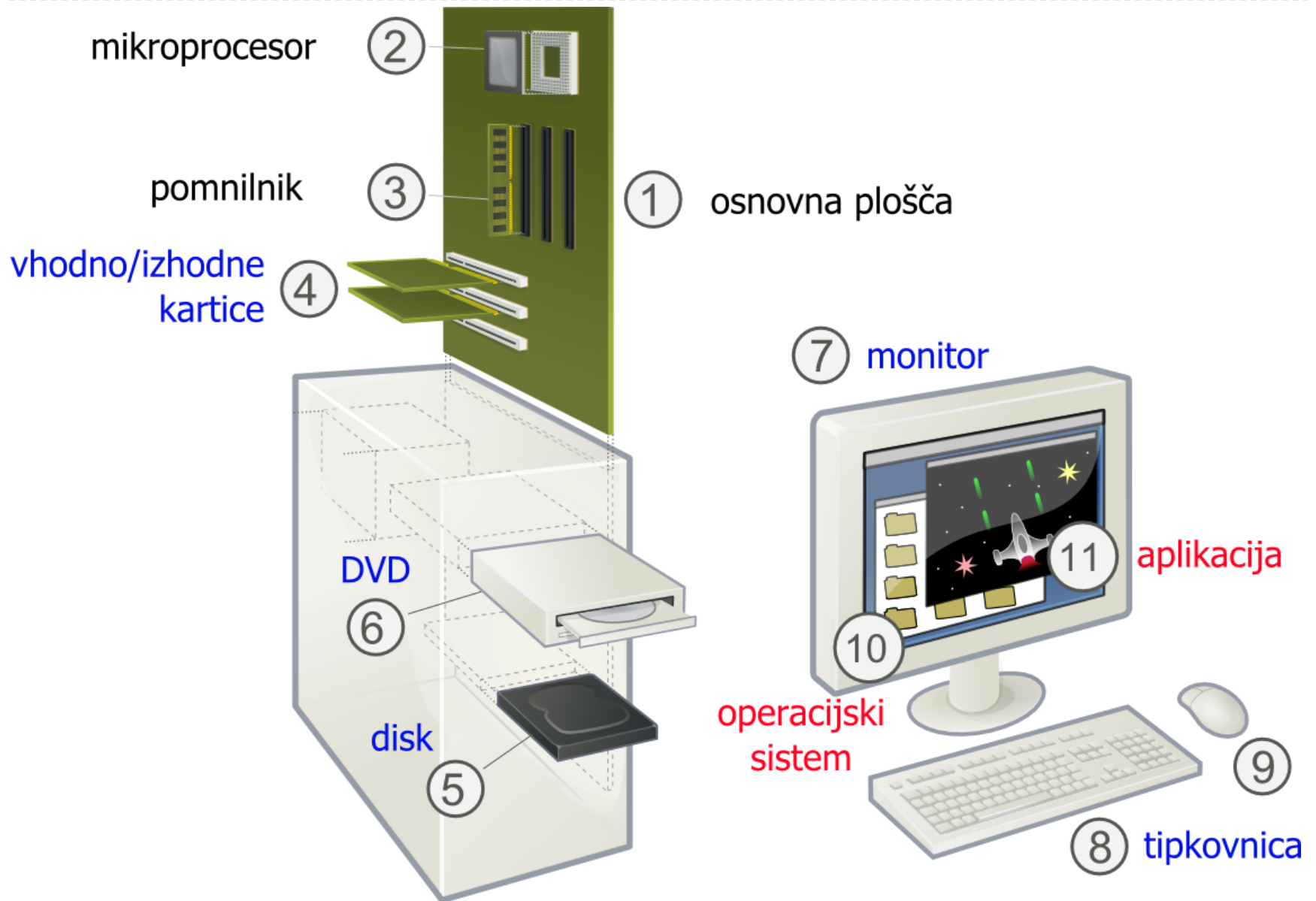
digitalni sistem

komponente
intelekt. lastnine

gradniki
integrirano vezje

osnovni elementi

Digitalni sistem: osebni računalnik

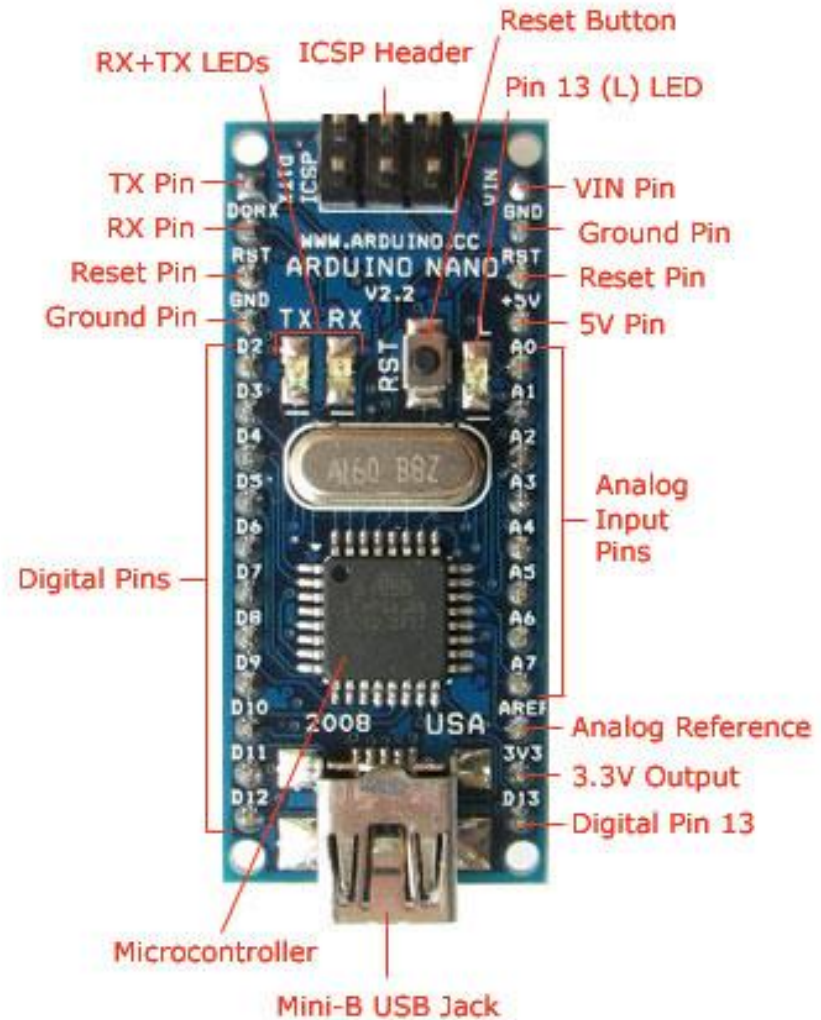
Računalnik na enem tiskanem vezju

- ▶ Single Board Computer
  - ▶ mikroprocesor, pomnilnik in FLASH disk
  - ▶ vhodno / izhodne enote: USB, Ethernet, RS232
  - ▶ prilagojen operacijski sistem in vzajemne (interactive) aplikacije

Računalnik na integriranem vezju (čipu)

- ▶ mikrokontroler (Microcontroller)
  - ▶ mikroprocesor,
  - ▶ pomnilnik (RAM in FLASH) in
  - ▶ vhodno / izhodne enote na čipu.
  - ▶ enostaven odzivni (reactive) operacijski sistem in aplikacija

Vgrajeni sistemi (Embedded System)

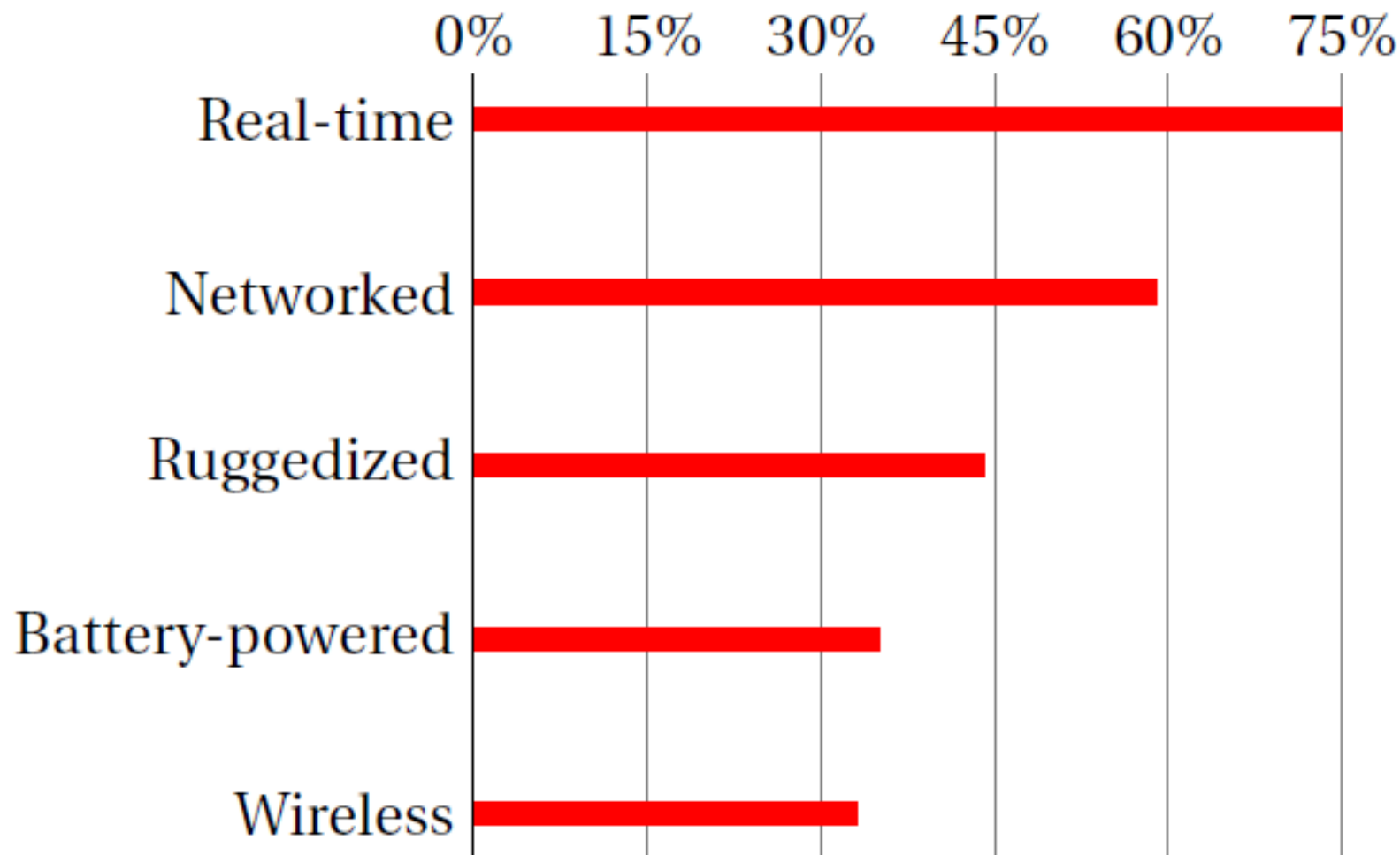

- ▶ Definicija vgrajenega sistema (IEEE 1992)

*„A computer system
that is part of a larger system
and performs some of the requirements
of that system.“*

Skupne značilnosti vgrajenih sistemov

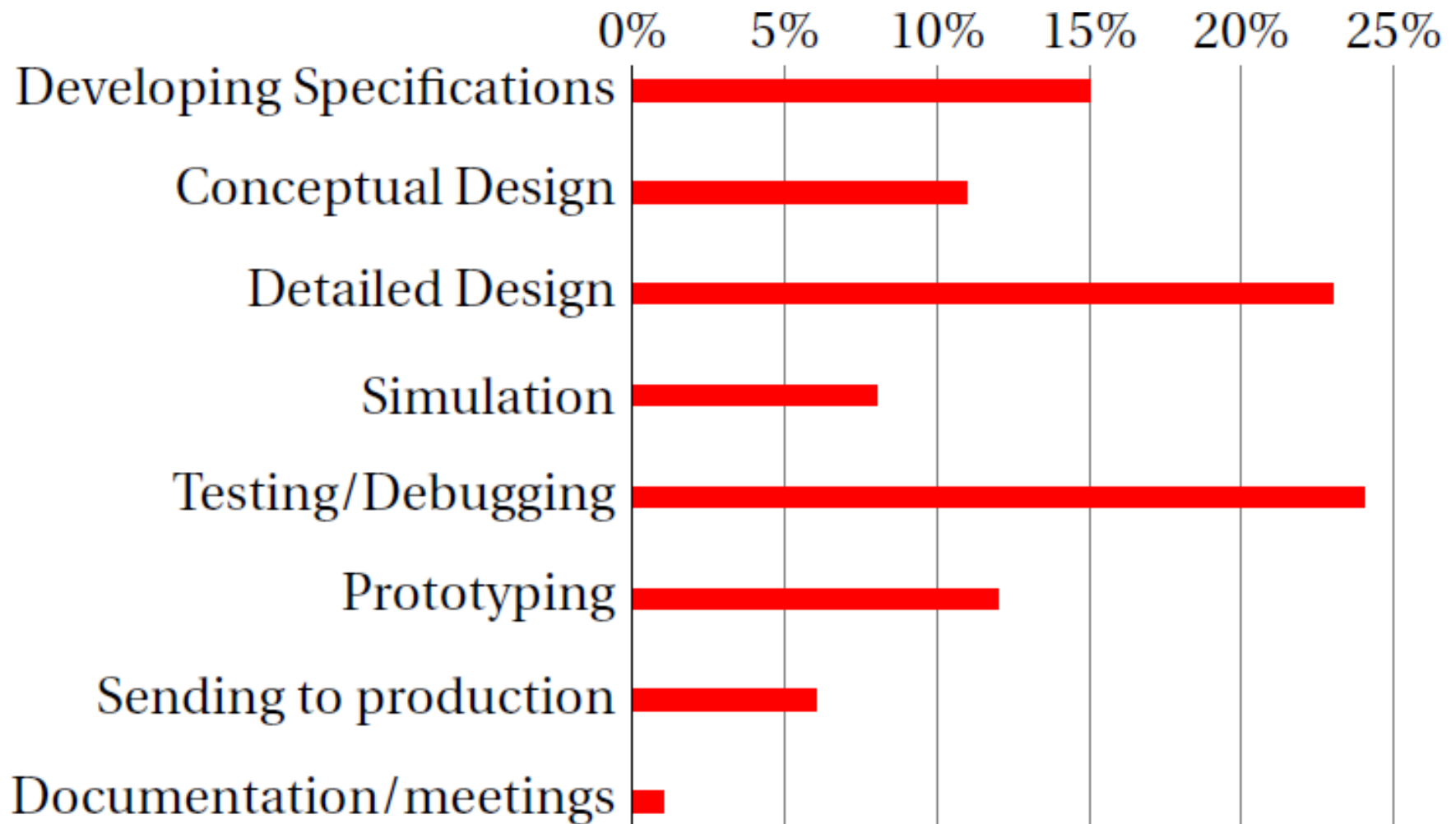

- 60 % vsebuje več različnih integriranih vezij
- 45% vsebuje programirljivo vezje (FPGA)

Source: 2009 Embedded Market Study

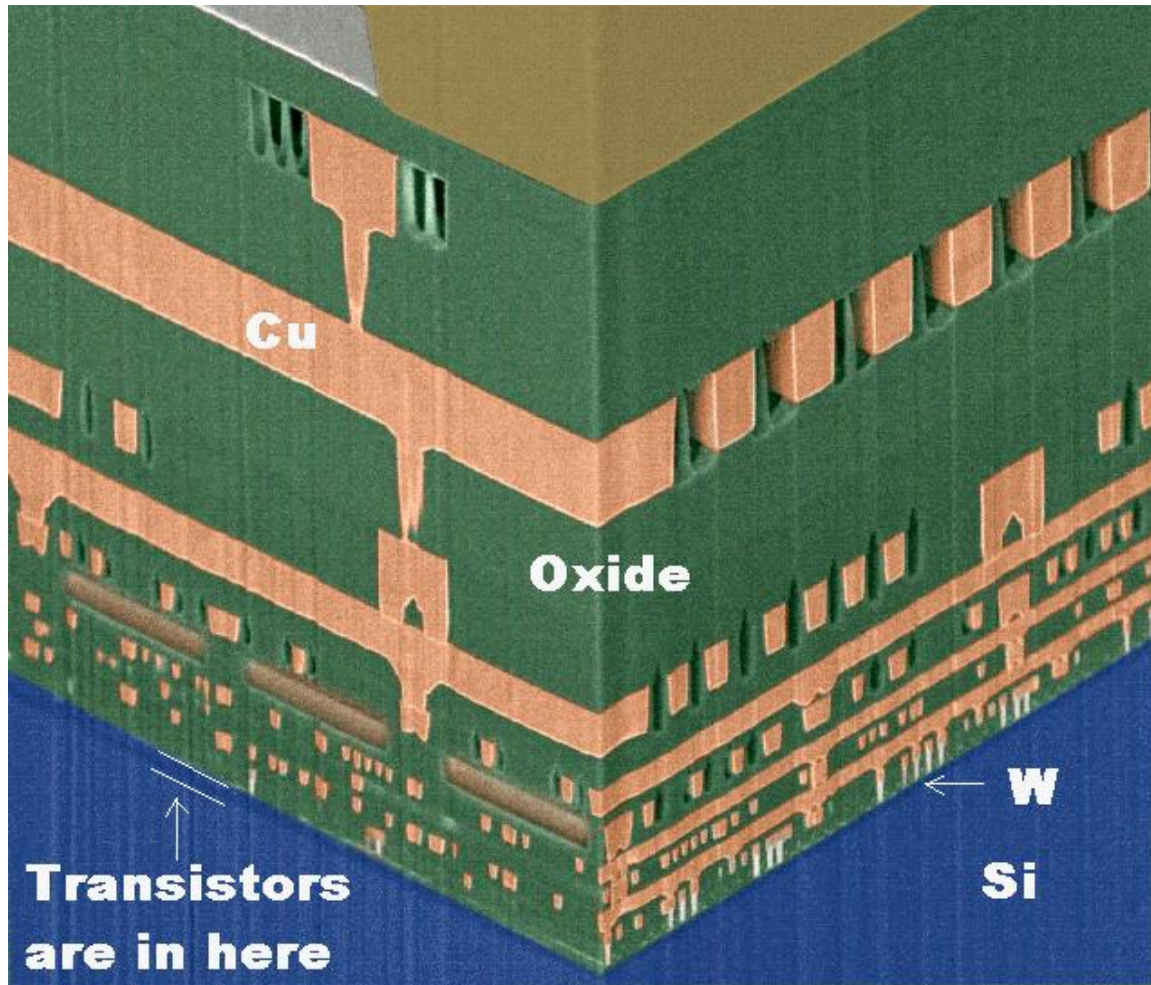
Časovna delitev razvoja sistema

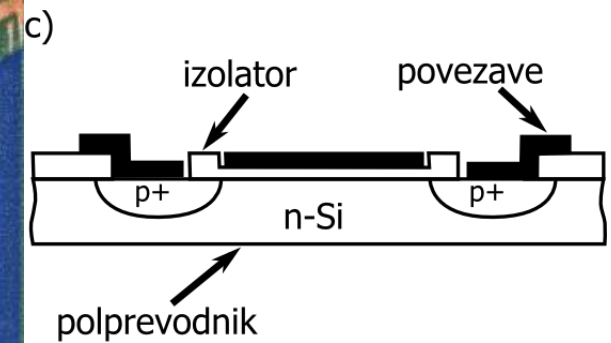
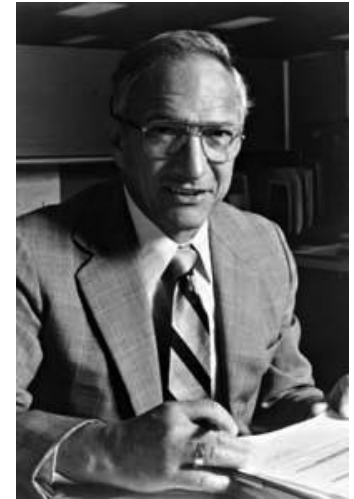

Source: 2009 Embedded Market Study

Razvoj: Robert Noyce in integrirana vezja

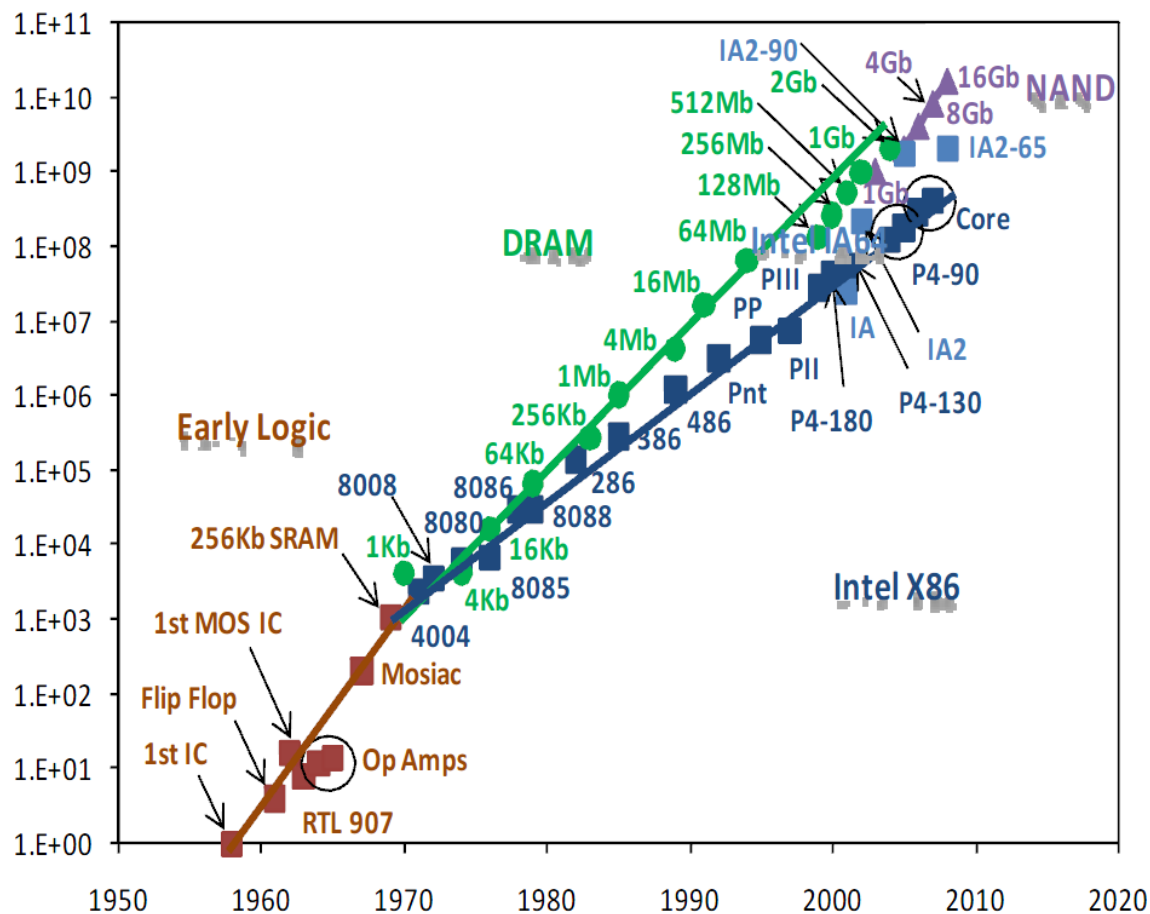
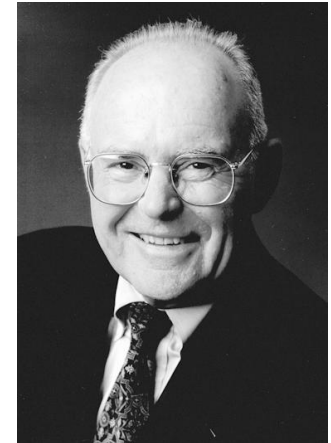
onsko
no vezje

Sodobno integrirano vezje v ohišju QFP (a) in BGA (b), prerez silicijeve rezine z vezjem (c)

Gonilo razvoja: Moorov zakon

- ▶ Gordon Moore in R. Noyce ustanovila Intel 1968
- ▶ Moorov zakon: število transistorjev na čipu se podvoji vsako leto (od leta 1975)

- ▶ Def: integrirano vezje, ki izvaja vse ali večino funkcij celotnega elektronskega sistema
- ▶ Za sisteme je značilna kompleksnost
  - ▶ komponente so lahko zelo velika vezja (npr. RAM), a imajo enostavno strukturo
- ▶ Sistem lahko vsebuje analogne komp., vendar je večina sistema digitalno vezje
  - ▶ najbolj kompleksne funkcije lahko naredimo le z digitalnim vezjem

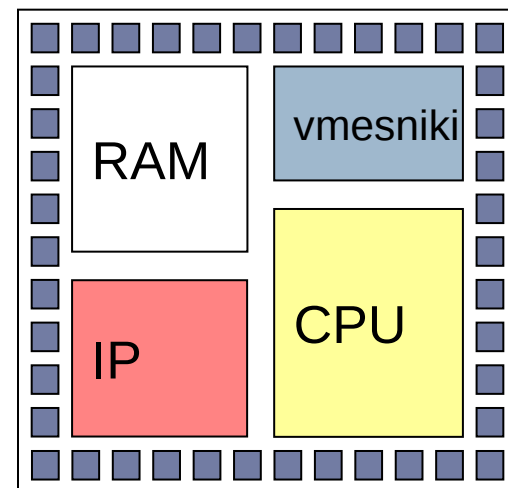
System-on-Chip

procesor (CPU)

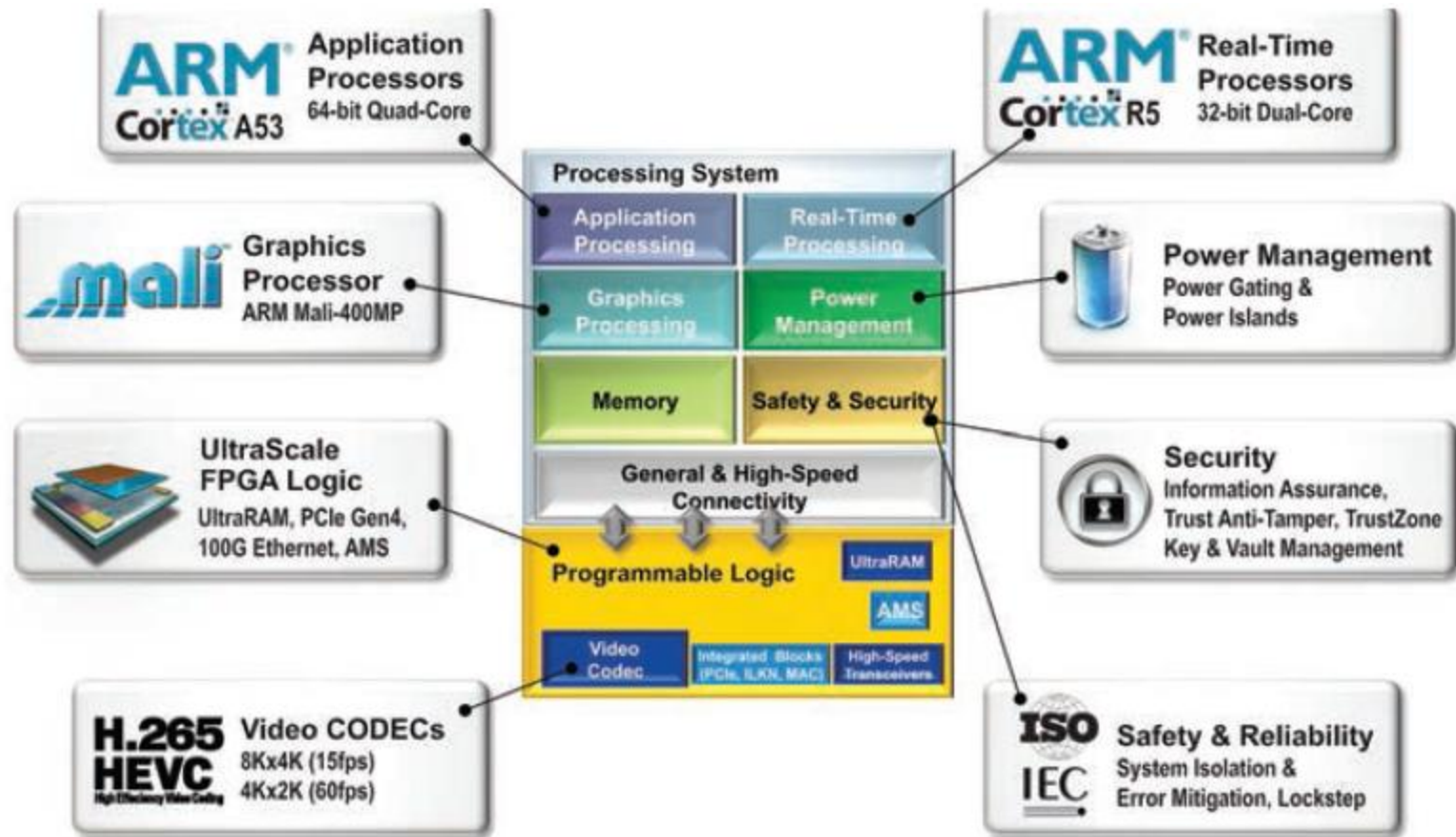
Pomnilnik (RAM, flash)

Komunikacijski vmesnik

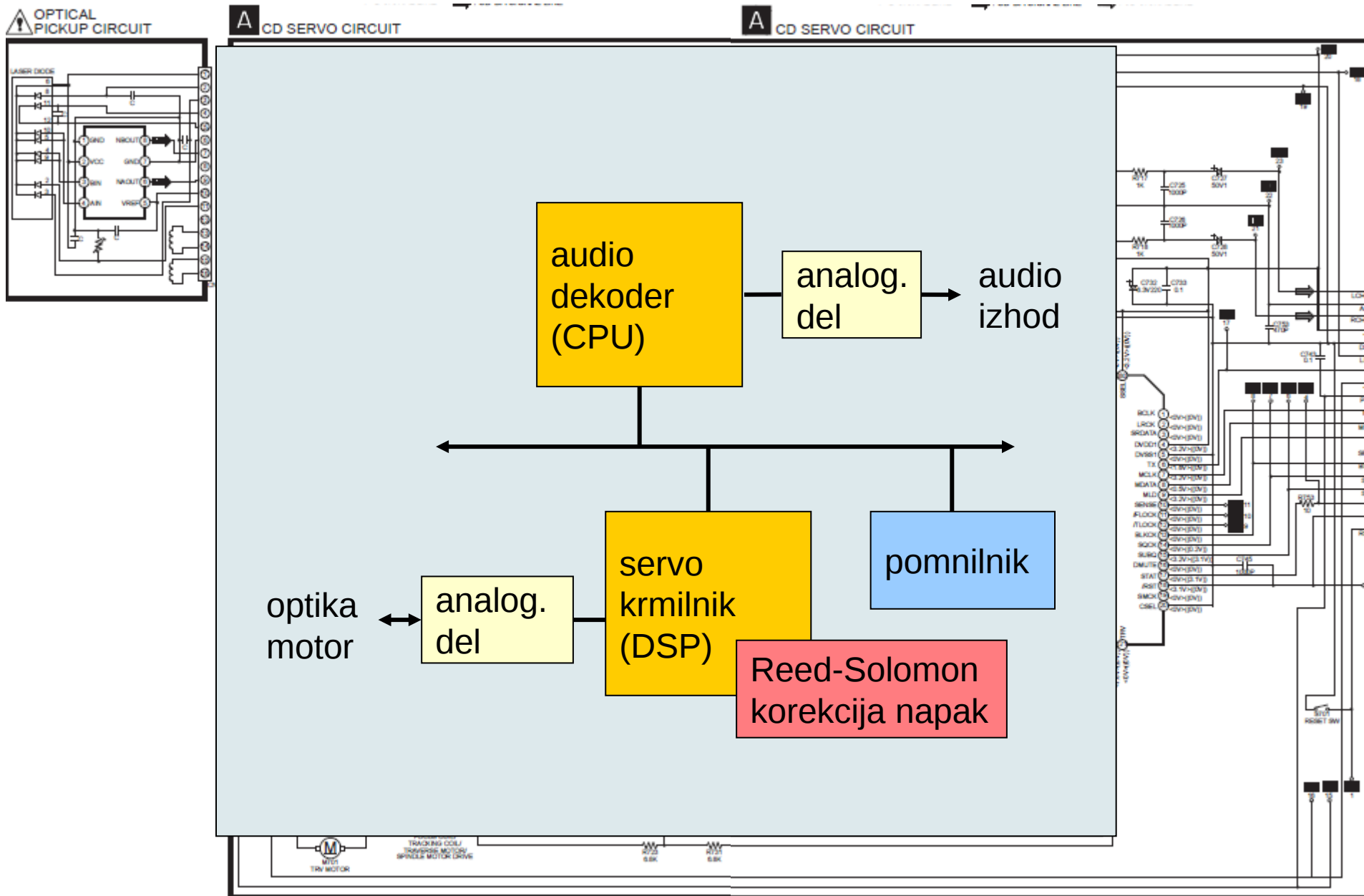
Namenska vezja (IP)

Sistem na čipu

Naprava: predvajanje glasbe

Prednosti digitalne tehnike

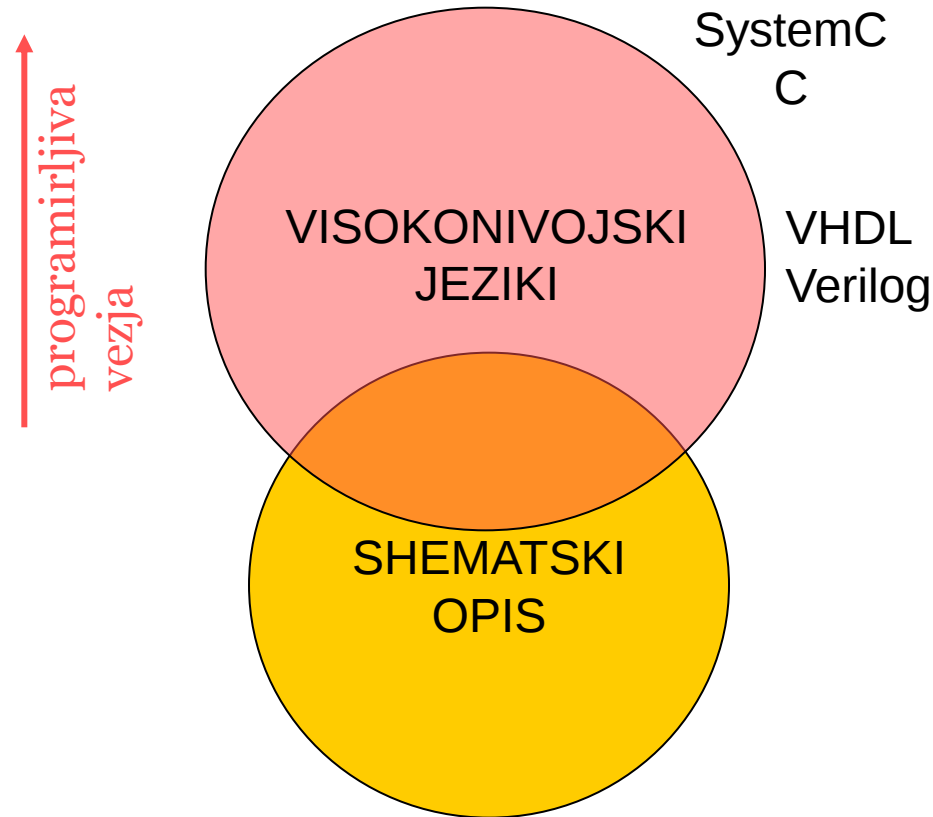

- ▶ Digitalni signal je neobčutljiv na motnje, ki jih poznamo iz analognih sistemov
- ▶ Digitalna vezja so učinkovita in ekonomična pri obdelavi signalov
- ▶ Nekateri algoritmi lahko naredimo le z digitalnim vezjem
  - ▶ npr. algoritme za zgoščevanje signala, ki zmanjšajo zahteve pri shranjevanju in prenosu podatkov

Opis (modeliranje) digitalnih vezij

Nivoji opisa vezja:

- ▶ specifikacija
  - ▶ postopkovni (behavioral)
  - ▶ funkcijski (dataflow, RTL)
  - ▶ logični
-
- ▶ nivo transistorjev
  - ▶ geometrija vezja (layout)
-
- ▶ Standardizirani jeziki (IEEE)
    - ▶ VHDL
    - ▶ Verilog, System Verilog
    - ▶ SystemC

Načrtovanje s programirljivimi vezji

1. Opis vezja in simulacija (Design Entry Utilities)
2. Sinteza logičnega vezja (Synthesize)
3. Prevajanje in tehnološka preslikava
  - določimo lokacije priključkov (User Constraints)
4. Izdelava prog. datotek in nalaganje vezja

Proces za CPLD

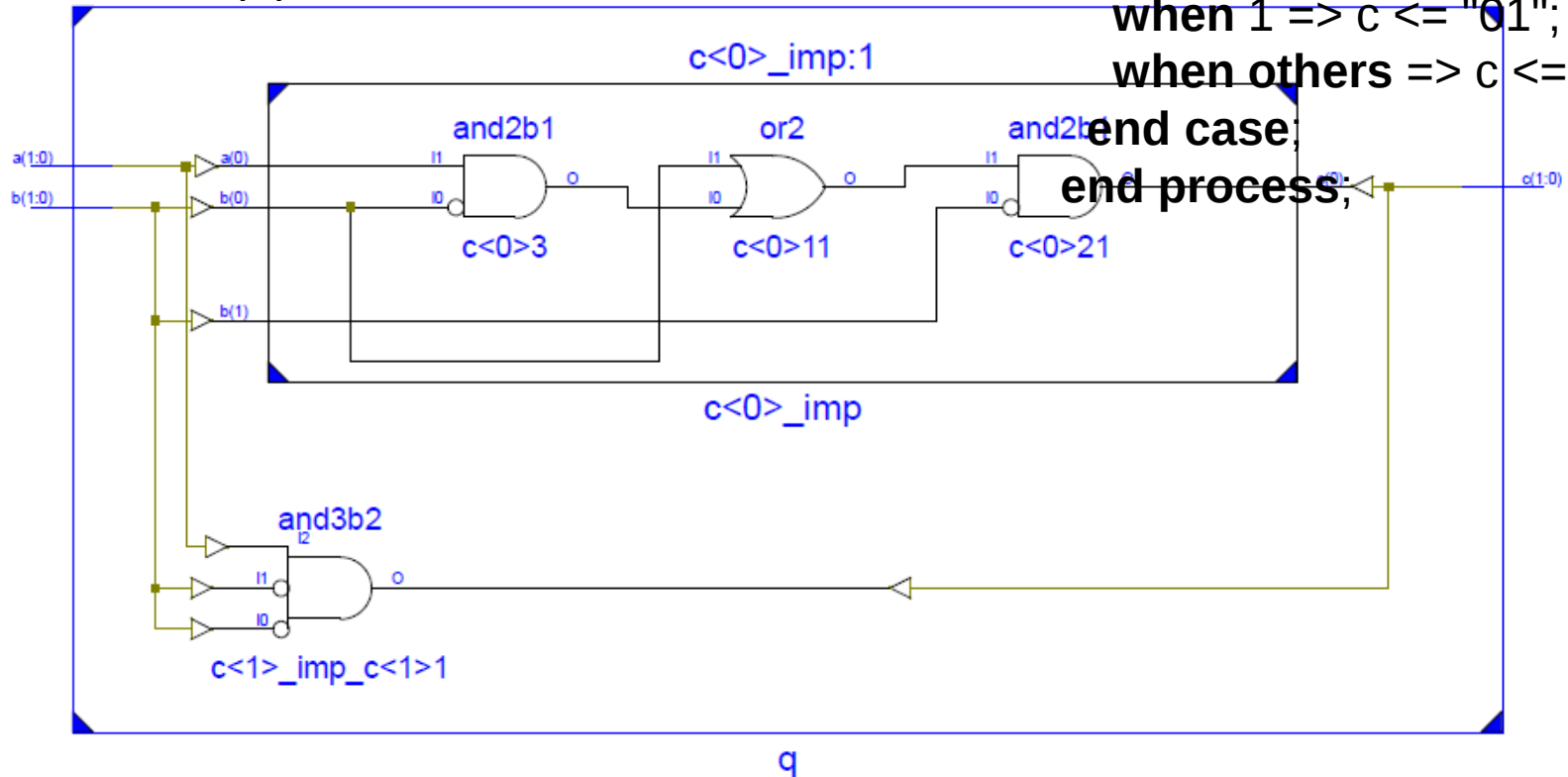
Proces za FPGA

Kaj dela opisano vezje?

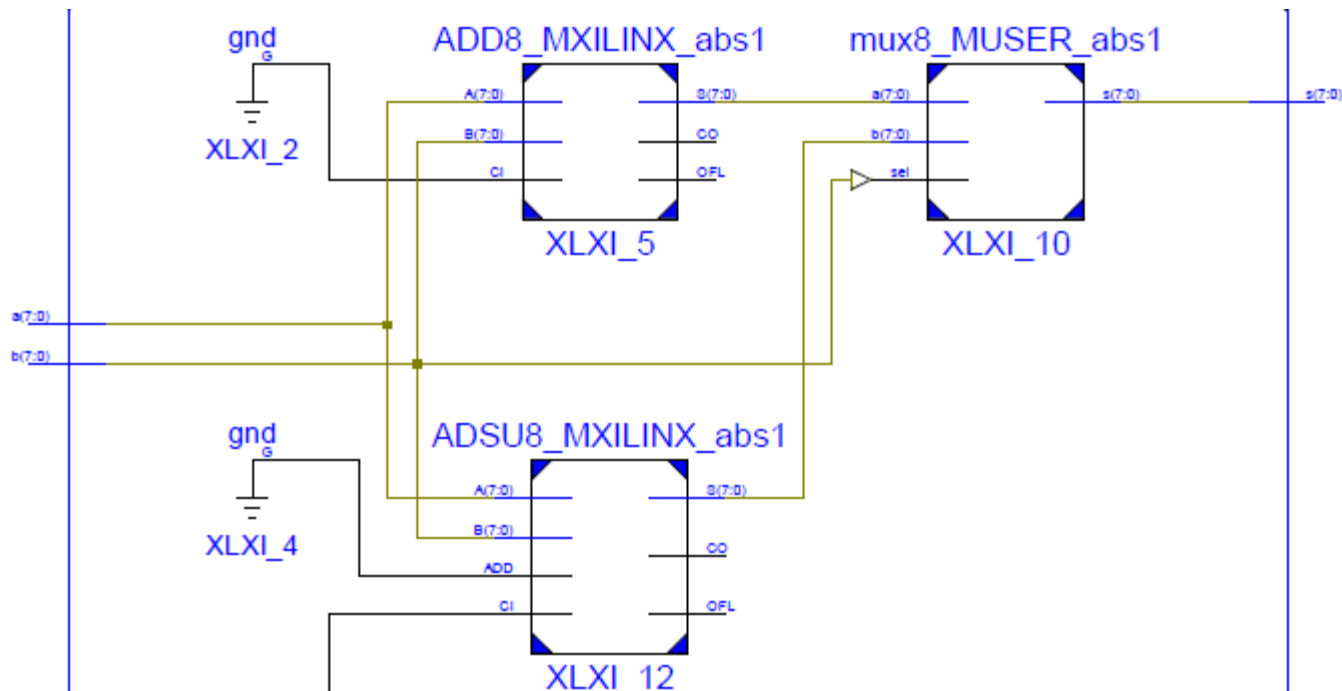
always @ (a or b)
case (b)

```
process (a, b)
begin
  case b is
    when 0 => c <= a;
    when 1 => c <= "01";
    when others => c <= "00";
  end case;
end process;
```


Izbirni stavek

- ▶ Primer: $c \leq a+b$ when $b > 0$ else $a-b$;
- ▶ Kaj naredi program za sintezo vezja?
  - ▶ operatorji +, - so kombinacijska vezja ADD {14}, ADSU {13}
  - ▶ izbirni stavek when ... else je izbiralnik MUX {8 celic}

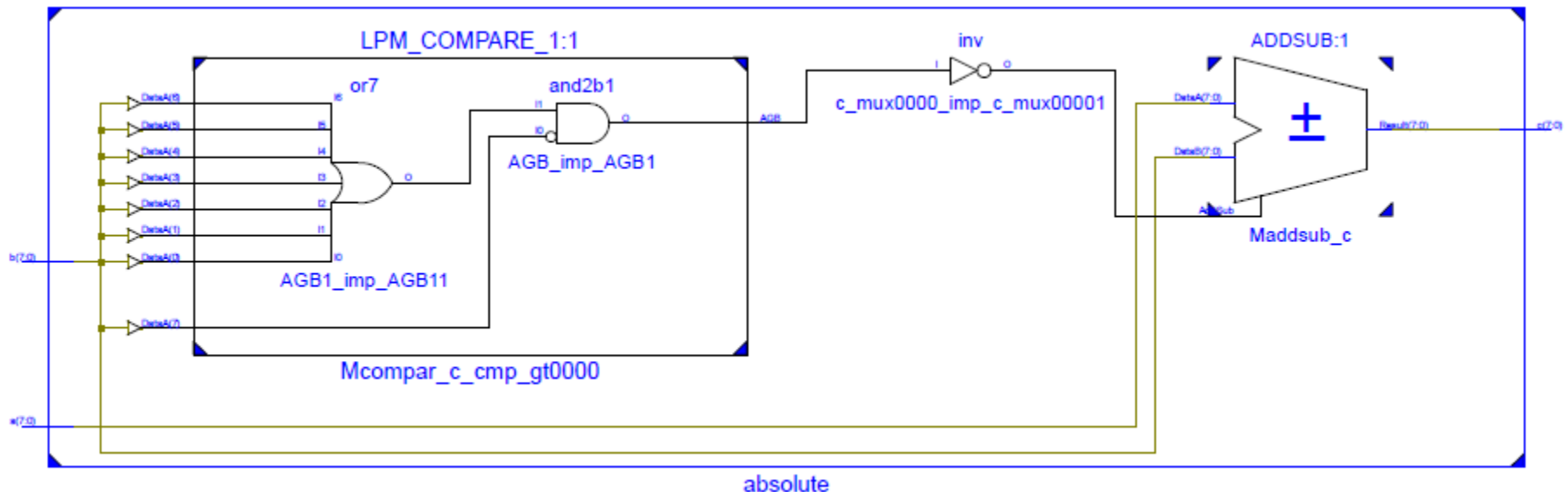

zasedenost
CPLD virov:
{21, 63, 0}

celic   termov   flip-flopov

Postopek sinteze vključuje optimizacijo

- ▶ Stavek: $c \leq a+b$ when $b > 0$ else $a-b$;
  - ▶ primerjalnik (or7, and2) in ADDSUB blok
  - ▶ zasedenost 19 / 55 / 0

- ▶ Drug zapis: $c \leq a+b$ when $b \geq 0$ else $a-b$;
  - ▶ zasedenost 17 / 53 / 0

Načrtovanje na nivoju registrov

- ▶ **RTL**: delitev na krmilni in podatkovni del
- ▶ določitev zaporedja operacij (avtomat)
- ▶ opis gradnikov na podatkovni poti

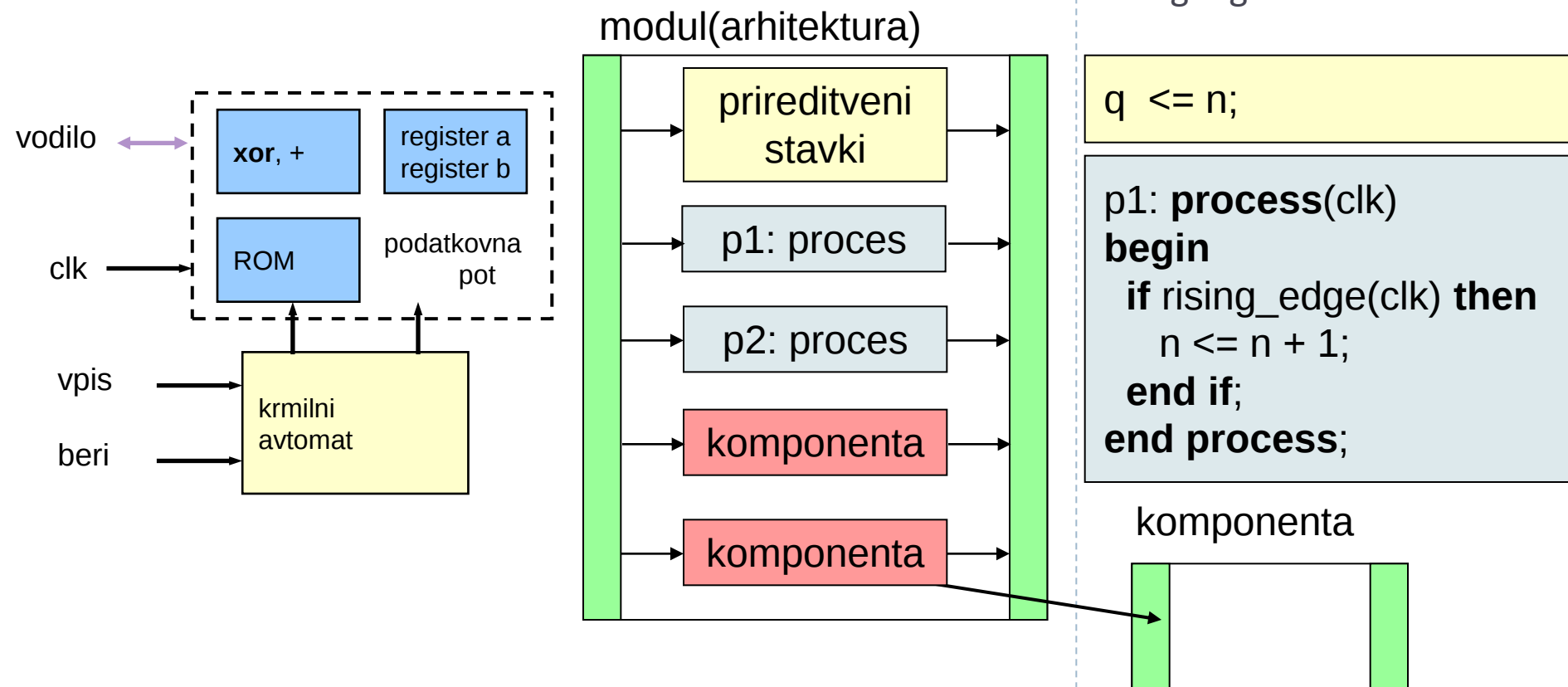
VHDL

Very high-speed IC

Hardware

Description

Language

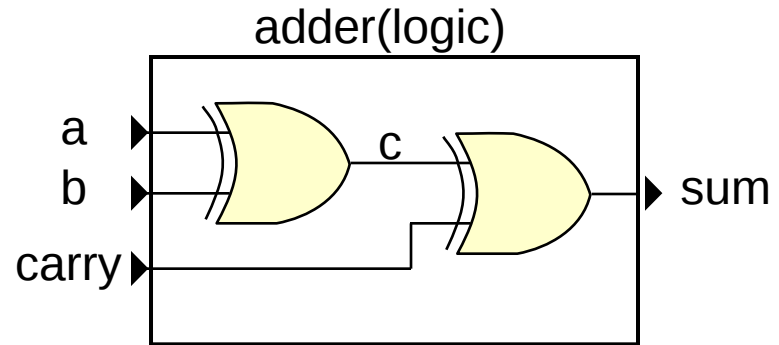

Funkcijski opis vezja v jeziku VHDL

- ▶ stavki opisujejo gradnike vezja
  - ▶ stavki za opis vezja se izvajajo paralelno
  - ▶ vrstni red stavkov ni pomemben (sočasni stavki)

```
entity adder is  
  port ( a, b : in std_logic;  
         carry : in std_logic;  
         sum : out std_logic);  
end adder;
```

```
architecture logic of adder is  
  signal c : std_logic;  
begin  
    sum <= c xor carry;  
    c <= a xor b;  
end one;
```


deklaracija notranjega signala

Postopkovni opis vezja v jeziku VHDL

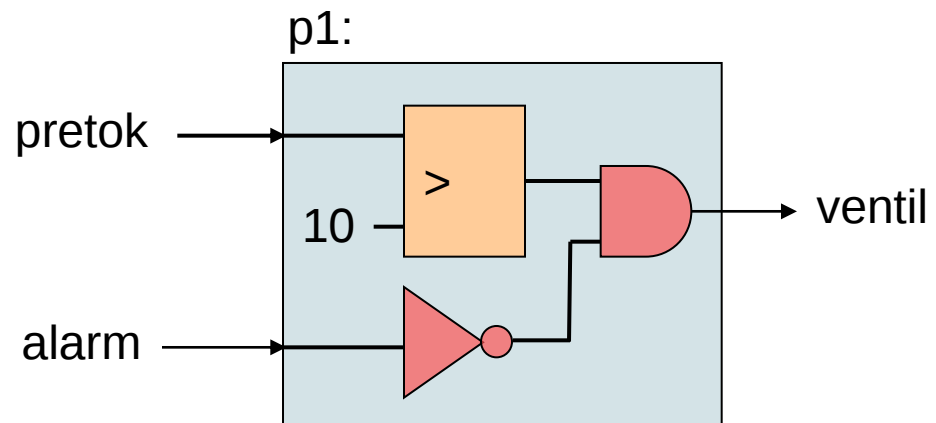
- ▶ v procesu opišemo delovanje vezja
  - ▶ zgradbo vezja določi program za sintezo vezij
  - ▶ vrstni red stavkov je pomemben (sekvenčni stavki)

arhitektura

p1: process

```
ventil <= '0';  
if pretok > 10 then  
    ventil <= '1';  
end if;  
if alarm = '1' then  
    ventil <= '0';  
end if;
```

end process;

Povzetek

- ▶ Kaj so vgrajeni digitalni sistemi?
  - ▶ Naštej nekaj tehnoloških izvedb.
- ▶ Naštej nivoje modeliranja digitalnih vezij.
  - ▶ Katere nivoje obsega opis vezja v jeziku VHDL?
- ▶ Opiši postopek (korake) načrtovanja digitalnih sistemov s programirljivimi vezji (CPLD, FPGA).